

Rozhovor o mladém umění

Miroslav Hájek / foto: autor

Mgr. ZDEŇKA VALENTOVÁ

- > ročník 1960
- > vdaná, matka dvou dcer – Barbory (28) a Štěpánky (27)
- > Ředitelka Základní umělecké školy Velké Popovice

Popravdě, další pokračování seriálu rozhovorů s lidmi, kteří mají vztah k Velkopopovicku, nezačalo dobře. Původně jsem totiž oslovil někoho jiného, než komu patří následující řádky. Ale když hned při prvním kontaktu tato osoba jako podmínku vyslovila požadavek závěrečné autorizace, ze zamýšleného rozhovoru jsem vycouval. Vysvětlím proč. Pokud oslovím někoho se žádostí o rozhovor, dávám najevo, že to je osoba vážená, kterou mi bude ctí zpovídat. A samozřejmě i respektovat. Tedy včetně zachování autenticity rozhovoru, bez zkreslení. Rozhovor je věcí důvěry. Pokud ale můj partner předem vyžaduje konečné autorizování interview, dávám tím hned najevo, že mi nevěří. A teď si dovoluji být trochu osobní – rozhovor takového typu (mimo jiné, když na něj vychází i malé jubileum – jako 15. ve VP Zpravodaji) prostě dělat nebudu. Mé letité zkušenosti z médií mi velí se podobným rozhovorům vyhýbat. Již po prvních řádcích totiž takový autorizovaný rozhovor čtenář pozná; zpovídaná osoba se prozradí zásahy do textu, z nichž číší snaha udělat se lepší.

Omluvte dlouhý úvod, ale byl nezbytný k pochopení následujících řádků. On totiž i tento už uskutečněný rozhovor nezačal nejlépe; dáma, která k mému mikrofonu usedla, s jeho poskytnutím trochu totiž nejdřív váhala. Má totiž neblahou zkušenost, kdy její rozhovor nejmenovaný redaktor zkomolil a zkreslil. Přesto ani jednou nevyslovila slovo „autorizace“! Nezbyvá mi proto, než se před ní s respektem uklonit a uznat: prostě formát... ředitelka Základní umělecké školy ve Velkých Popovicích paní magistra Zdeňka Valentová. A k uznání je i další pádný důvod – letos právě oslavila dvaceti-leté výročí ve funkci. Čas ozdobený kusem dobré práce s pěknými výsledky.

Začala odpovídat na mé otázky opatrně, s odstupem, zjevně daným její zmíněnou neblahou zkušeností. Postupně pookřála, a když jsem pak na konci vypnul magnetofon, zahrnula mě „mimo protokol“ ještě haldou krásných příběhů mimo jiné i o svém předchůdci, na jehož působení si jistě řada místních pamětníků ráda vzpomene jako na vynikajícího muzikanta, kterému jen zkrátil cestu za slávou přítulný, ale nebezpečný kamarád... prostě řečeno, místo do hodiny zatáhl ho často do Koruny. Ale protože ctím zásadu „o mrtvých jen dobře“, ponechám zatím tyto příběhy v šeru vzpomínek. Třebas je jednou někdo ožíví a sesumíruje do kroniky zajímavých osobností Velkých Popovic...

Začněme tím, jak jste se ke svému povolání v Popovicích vlastně dostala?

Jako absolvent pedagogické fakulty UK jsem tady začínala ještě na základní škole v roce 1987 s oborem čeština+výtvarka. A protože výtvarka mě zvlášť bavila, začala jsem pod tehdejší Osvětovou besedou s výtvarným kroužkem. Když tu pak vznikla pobočka říčanské Lidušky (na vysvětlenou – Lidová škola umění), přešla jsem tam. V roce 1990, když vnikly ZUŠky, tedy Základní umělecké školy, jsme se osamostatnili a fungovali pod vedením pana kolegy Kratiny, kterého jsem pak po dvou letech ve vedení školy vystřídala.

Jste tedy vlastně pamětník, takže můžete srovnávat, jak to vypadalo na ZUŠce tehdy a dnes...

No, začínali jsme v devadesátém s asi třiceti žáky. Začátek byl vlastně jako hudebka. Když jsme se pak měli osamostatnit, byla podmínka alespoň padesát žáků a více oborů. Tehdy mě oslovil pan učitel Hoto-vý, tatínek pozdějšího starosty, zda bych k nim s tím svým výtvarným kroužkem nepřešla. Tak jsme se dohodli a samostatná ZUŠka vznikla.

Odbočka: Vy jste popovická?

V té době jsme tu žila v bytovkách. Od roku 1981 do roku 1995. Pak jsme se vrátili do Benešova, do mého rodiště... ale mezi námi, pracovat bych tam nechtěla. Jsem ráda tady.

Ale zpět; začínali jste tedy před dvaceti lety s padesáti dětmi... a dnes?

Dnes máme 350 dětí ve čtyřech oborech: výtvarka, obory hudební, taneční a naposledy literárně-dramatický.

V dnešní době, kdy mnozí vnímají umění buď jako luxus či naopak zbytečnost, je o ZUŠku zájem?

Asi nejlepší odpověď bude, když vám povím, že letos jsme museli odmítnout sedmdesát dětí.

To vypadá, že Velké Popovice jsou obec kulturní...

S trochou nadsázky řeknu, že jsme svého času bývali snad jedinými významnějšími nositeli kultury tady... čtyřikrát do roka koncerty, dvakrát do roka výstavy... i když popravdě o ty koncerty zájem poklesl, takže s těmi jsme skončili.

O jaké obory je vůbec největší zájem?

Jednoznačně o hudební a výtvarný obor.

A konkrétně tedy v hudebce o který?

O klavír a kytaru, pak ještě zpěv a flétnu. Mrzí mě, že nemáme jako dřív trubku, ještě to zachraňují dva žáci na akordeon. Málo je i houslí. Jo, a abych nezapomněla, o bicí je také docela zájem.

Vy ale neučíte hudební obory, že...?

Ne, já výtvarku. Takovou tu všeobecnou. Pak máme ještě specializaci keramiku a fotografii. Některé děti chodí jen na některý obor, ale některé zase třeba na všechno.

To už ale může být docela nákladná záležitost, když vezmu třeba, co stojí dobrý fotoaparát...

My máme i školní. A pan učitel dokonce půjčuje i svůj. Ale většinou děti mají svoje a jen pak třeba do soutěží používají ty lepší školní. K tomu máme i tři počítače, kde fotky zpracovávají. Máme i fotokomoru, kde lze dělat klasické fotky. Podobně můžeme půjčit i některé hudební nástroje, naposledy jsme loni nakoupili tři klarinety a violoncella. To bylo dost náročné, ale zase to má výhodu, že si to dítě třeba rok vyzkouší, jak mu to jde. Aby rodiče věděli, mají-li do nástroje investovat.

Třeba housle půjčujeme za – myslím, že opravdu symbolický poplatek – 50 korun měsíčně.

To mě až překvapuje, dnes, když se všude šetří, to přitom vypadá, že ZUŠka prostředky nestrádá...?

Tak, rodiče celkem platí...

Ale neříkejte mi, že provoz utáhnete z příspěvků rodičů?

No to ne, zákonem je dáno, kolik můžeme vybírat, to se odvíjí od procenta nákladů na žáka. V tomhle směru jsme jedna z nejlevnějších škol... samozřejmě se to trochu liší podle finanční náročnosti oborů. Když vezmu, že na hudebce se platí v Praze pololetně třeba tři tisíce na žáka, u nás tisícovka. A chováme se i moderně-tržně... když dítě chodí na čtyři obory, tak rodiče platí jen tři, čtvrtý má zadarmo.

Takových asi moc není...

Ale divil byste se, dost. A jsou rodiny, že u nás mají tři děti, které chodí na víc oborů. To už jde trochu do peněz. Na druhé straně jsou rodiny, které s tím nemají problém...

Ale když už jsme tedy u těch peněz. Jak ZUŠka vychází?

Musí. My máme ovšem obrovskou výhodu, že využíváme hodně zázemí zdejší základní školy (plus ještě sokolovnu). Což nám hodně šetří provozní náklady, prostředky pak to můžeme vrátit zpátky dětem třeba nákupem materiálu, pomůcek.

Takže spolupráce se základní školou dobrá...

Určitě, v posledních letech přímo výborná – s panem ředitelem, jeho zástupkyní, vlastně se všemi dokážeme pořešit i případné problémy v klidu a v pohodě.

Kolik vůbec má vaše škola lidí a pro zajímavost, kolik z nich je z Popovic?

Vyučujících dvaadvacet, plus čtyři správní zaměstnanci. No vidíte, z Popovic je vlastně jen jedna paní učitelka. A jedna paní uklízečka. Jinak všichni dojíždíme. Hodně jsou z Prahy.

Instituce jako vaše se ráda chlubí, má-li nějaké pěkné výsledky, například v soutěžích. Máte něco na pochopení?

Samozřejmě. Nejvíce to pak potěší v hudebních oborech, kde je největší konkurence. Ono je to navíc trochu složitější... bývalo totiž pravidlem, že ceny na soutěžích si historicky rozdávaly velké a proslulé školy. Můžu říct, že se nám tuhle tradiční nadvládu už trochu podařilo prolomit. I když... stále platí, že když se naše dítě dostane v nějakém oboru na první místo spolu s někým z Říčan či Brandýsa, už nepostoupí do krajského kola.

Nerozumím, když je první, tak je asi nejlepší, ne?

To je tak, že naše dítě je třeba první... ale bez postupu. Pak je ještě jiné dítě první a s postupem. O postupu rozhoduje porota.

Aha, už rozumím... takže mě napadá v té souvislosti jeden dnes už celkem obecně známý pojem – lobbying...

Ano, to vás napadá správně...

To naštvete, ne?

Ale my si to zase vynahradíme úspěchy na celostátních a mezinárodních soutěžích. A jsem optimista, věřím, že se dožiju výsledků i na regionální úrovni. Vlastně už teď se nám děti umísťují i na předních místech, vozí nejen čestná uznání, ale i ceny za čelní umístění. To dřív nebývalo.

A to se týká všech oborů?

Hlavně hudebních. Ale prosazujeme se i ve výtvarném a pomalu i v dramatickém. Tam dokonce naše holčičky dokázaly loni rozesmát porotu, což je co říct. Polily je...

Polily?

Měly na jevišti studánku a trochu porotu pocákaly... tak.

Jiné téma... rodiče dávají děti do ZUŠky podle mě buďto proto, aby získaly širší kulturní základy, než jim může poskytnout základní škola, ale i proto, že bych z nich mohly být hvězdy v některém uměleckém oboru. Je-li tomu takový příběh se přihodí jistě ne ani jednomu z tisíce. Nemýlím se? Určitě.

Zatímco ale v případě těch prvních rodičů, kteří mají radost z toho, že jejich ratolest pěkně zahraje na klavír při rodinné oslavě či na kytaru při táboráku, tu druhou skupinu rodičů zajímají jen hmatatelné výsledky, když jejich Maruška má přece nakročeno na koncertní pódium či do televize. A co když na to ale ve skutečnosti nemá. To může být složité, ne?

Je to tak.

Třeba mě je někdy až trapno, když vidím v televizi, k čemu rodiče nutí své děti, aby se proslavily ještě dřív, než vůbec pochopí, co třeba slovo sláva znamená...

Strašný...

Co v takovém případě děláte? Vždyť to musí být hrozný tlak jak na vás, ale především na ty děti, „aby z nich něco bylo“...

Co můžete dělat jiného, než se snažit rodičům vysvětlit, jak se věc má. A buďto to pochopí, anebo se urazí a děti odhlásí. Ještě poměrně jednoduché to je třeba ve výtvarce, protože tam můžete argumentovat, máte na co ukázat, ale v dalších oborech je to složitější. Rodiče ani nevnímají, když mluvíme třeba o základním nezvládnutí techniky hry na nějaký nástroj. Ono se to pozná, když dítě nevybere na koncert. To pak je zle. Rodiče přiběhnou, proč jsme, jak říkáte, Marušku nevybrali, když tak krásně doma hraje. Ale kolegové mohou porovnávat. Někteří rodiče jsou rozumní a pochopí, že to na koncertní pódium není a zůstane jen u hraní doma při babiččiných narozeninách. Někdo to ale nepochopí. Měli jsme tu už i větší konflikty na toto téma. Jedna maminka obvinila i pana učitele z neschopnosti, a když pak se pět kolegů shodlo při závěrečném hodnocení, byla to zase „zaujatost“ z naší strany. Tady v tom ale my máme obrovskou výhodu proti základní škole, že když se někdo urazí a odejde, čeká na jeho místo několik zájemců, které jsme nemohli přijmout.

To vám paní učitelky na základce asi trochu závidí... Ale ještě zpět k tomu pozitivnímu. Učitelé potěší, když se dozví, že jeho žák to nekam dotáhl. Jak se to dá změřit v ZUŠce?

Třeba tak, že když jsme měli před dvěma roky dvacetileté výročí, trochu jsme bilancovali a zjistili, že kolem dvaceti našich dětí absolvovalo nějakou vyšší školu s uměleckým zaměřením. Zmíním Veroniku Malou, která je už k vidění v televizních seriálech, Honza Hruška dělá výtvarného redaktora, Karolína Oliveriusová se tomu také věnuje a vlastně i moje dcera Barbora a dcera pana zástupce Hanka Večeřová se dobře uplatňují v oboru, se kterým začaly tady u nás. Bylo by jich i víc, to jen co si vzpomínám.

Od vzpomínek na konec k tomu aktuálnímu. Co je třeba teď nejaktuálnější téma v ZUŠce? Už vím, že vy konkrétně se věnujete především výtvarnému oboru. Tak třeba v něm...

My máme každý rok jako hlavní téma něco jiného. Pro letošek je to člověk. Tak to jsem hodně zvědavá na výsledky.

Jak to téma děti zajímá?

Hodně. Ale vůbec nejvíce zvířátka. To když třeba dokončí, co mají dělat a zbývá jim čas na volnou tvorbu, tak většinou z toho vyjdou zvířátka. Kdybyste třeba viděl, jak tam teď mám šikovného chlapečka na brouky, to je až k neuvěření, jak dokáže z hlavy udělat třeba kudlanku. A to mu je osm. Nevím, zda by to děti z měst tak dokázaly. Až žasnu, jak si s tématy z volné přírody ti malí umí poradit. Les, jeleni, potůčky, zajáci, berušky... to jsou náměty, které děti baví. A já se jim nedivím, příroda je tu přece moc pěkná.

Děkuji za rozhovor.